

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

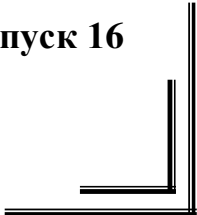

**Актуальні питання
психологічної науки**

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 16

Рівне - 2022

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне: РДГУ, 2022. Вип. 16. 120 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Ставицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 26 травня 2022 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

навчання виступають чинниками виникнення синдрому академічної прокрастинації.

Академічна прокрастинація, як наслідок, може призвести до відмови від навчання. За результатами здійсненого аналізу можемо стверджувати, що феномен прокрастинації є досить широким, складним та багатограним поняттям, а зокрема академічна прокрастинація – це відкладання та / або відсутність бажання здійснювати науково-пошукову діяльність у процесі опрацювання самостійних завдань. Тому, аби знизити рівень академічної прокрастинації, варто з боку викладачів приділити більше уваги до студентів – ввести систему заохочень, і власно урегулювати навантаження під час навчання, зробивши його рівномірним. Вважаю, що головною причиною виникнення прокрастинації у студентів є саме відсутність мотивації у навчальній діяльності, яка в свою чергу може бути зумовлена різними факторами. З явищем прокрастинації, як і з іншими проблемами, варто боротися.

Список використаних джерел:

1. Базика Є.Л. Феномен психофізіологічного стану прокрастинації. – К., 2012. – № 1 URL: www.es.rae.ru/mino/158-1023
2. Фьоре Н. Легкий спосіб припинити відкладати на потім . – М. : Манн, Иванов и Фебер 2013. – 276 с
3. Steel P. The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of selfregulatory failure / P. Steel // Amer. Psychol. Assoc. Psychol. Bull. V. 133. 2007 – P. 65-94.

ПСИХОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ У СУЧАСНІЙ НАУЦІ

Хомяк Інна, здобувач ОС «магістр», 1 курс, РДГУ

Керівник: Ямницький В.М., доктор психологічних наук, професор

У багатьох теоретичних підходах психологічні конфлікти, їхній характер та зміст стають основою пояснювальних моделей особистості. Суперечності, конфлікти, кризи, які переживає людина, є джерелом розвитку особистості. Вони визначають конструктивний або деструктивний життєвий сценарій особистості, особливо в життєвій позиції. Одним з центральних питань, що потребують свого вирішення у дослідженні конфліктів, є питання про причини і чинники, які обумовлюють виникнення конфліктних ситуацій.

Серед вітчизняних досліджень з проблематики конфліктів варто виділити роботи: В. С. Агєєва, В. І. Андрєєва, О. Я. Анцупова,

В. К. Васильєва, Н. В. Гришиної, Т. В. Драгунової, С. І. Єріної та інші.

Натомість в українській психології – проблема конфлікту не знайшла свого достатнього відображення, хоча і проводилися окремі дослідження з даної проблеми. Зокрема, вивчалися конфлікти у ділових стосунках, сімейні конфлікти, конфлікти у педагогічному процесі. В Україні проблему конфліктів успішно розробляють А. І. Бузнік, А. М. Гірник, В. Г. Ласькова, Г. В. Ложкін, В. М. Радчук, В. М. Кушнірюк, І. Б. Омеласнко, М. І. Пірен, Н. І. Пов'якель, О. Л. Світличний та інші.

У зарубіжній психології конфліктність представлена роботами представників різних підходів: психоаналітичного (А. Адлер, З. Фрейд, К. Г. Юнг); соціотропного (С. Сігеле, У. Мак-Дауголл); етологічного (К. Лоренц, Н. Тінберген); теорії групової динаміки (Д. Креч, К. Левін); фрустраційно-агресивного (Д. Доллард, Н. Міллер); поведінкового (А. Бандура, А. Басс); соціометричного (Г. Гурвіч, Дж. Морено); інтеракціоністського (Д. Шпігель, Т. Шибутані). А також праці Т. Гоббса, Р. Кілмена, Р. Коллінза, Д. Тернера, К. Томаса, Г. Спенсера та інші. Завдяки цим роботам у психологічній науці було започатковано систематичне вивчення конфлікту як самостійного соціально-психологічного феномену.

Мета публікації - теоретично дослідити психологію конфлікту у сучасній науці.

Провідними психологами були запропоновані сім, а потім – одинадцять груп понять у психологічному аналізі конфлікту. До них віднесені: сутність конфлікту; генезис; еволюція конфлікту; класифікація; структура; динаміка; функції; інформація в конфлікті; попередження; розв'язання конфлікту; методи діагностики і дослідження конфлікту [1; 2; 3; 4]. У психології поки не склалося загальноновизнаного розуміння сутності конфлікту. Частина авторів трактує його як зіткнення, протидію, протиріччя. Іноді конфлікт розуміється як вид спілкування, ситуаційна несумісність, ситуація незнайденого виходу, тип конкурентної взаємодії.

Серед сутнісних рис конфлікту виділяють: наявність протиріччя між суб'єктами; їхня протидія; негативні емоції у ставленні один до одного. Серед причин конфліктів виділяють суб'єктивні та об'єктивні. Конкретний конфлікт відбувається у зв'язку з дією тих чи інших причин.

Більшість авторів у динаміці конфлікту виділяють наступні етапи: виникнення об'єктивної передконфліктної ситуації; її усвідомлення як конфліктної; інцидент чи власне конфлікт; розв'язання (завершення) конфлікту; післяконфліктна ситуація.

У психологічній літературі з проблеми конфлікту виділяються кілька напрямків. Перша спроба їхньої систематизації викладена в роботі Є. М. Дубовської та Р. Л. Кричевського. З огляду на схему аналізу

міжособистісного конфлікту «організаційний контекст – спільна реалізована діяльність – розуміння цілей – когнітивні процеси», виділяються чотири напрямки: організаційний, діяльнісний, мотиваційний, когнітивний. Мотиваційний напрямок представлений роботами тільки західних психологів. Результативним є виділення таких напрямків, як організаційний і діяльнісний. Щодо мотиваційного і когнітивного, то у вітчизняній психології вони є, незважаючи на розбіжності, підходами одного напрямку, який можна назвати особистісним. Особистість у ньому розглядається як центральна ланка конфліктної взаємодії [4; 5].

Г. Спенсер називав соціальний конфлікт стимулом соціального розвитку і вважав, що він є неминучим. М. Вебер розглядав конфлікт у таких напрямах творчості, як соціологія політики, соціологія релігії та соціологія економічного життя [5]. Підкреслюючи значення конфлікту, Г. Зіммель не брав до уваги ні дихотомічну модель, ні ту концепцію, відповідно до якої його кінцевим результатом є руйнування існуючого соціального устрою. Він вважав, що конфлікт має позитивні щодо соціальної стабільності функції і сприяє підтриманню існуючих груп і спільнот.

З оригінальними концепціями конфліктів виступили американський соціолог Р. Коллінз і англійський соціолог Р. Рекс. Якщо Р. Коллінз досліджує конфлікти в основному з позицій мікросоціології, то Р. Рекс будує свою концепцію на базі системного аналізу. Створивши модель «конфліктного суспільства», він надає важливого значення економічним чинникам – «засобам до життя» – у формуванні протиріч та конфліктів [1-5].

М. Дойч, здійснюючи аналіз конфліктної поведінки та враховуючи мотивацію індивіда, відзначав, що конфлікт – це така взаємодія двох сторін, коли досягнення цілей однієї перешкоджає досягненню цілей іншої. Виникає здорова конкуренція, конфлікт виявляється у суперництві.

Е. Мейо висунув ідею «миру в промисловості», охарактеризувавши конфлікт як «небезпечну соціальну хворобу», яка є антитезою співпраці й рівноваги. Прихильники цієї концепції шведський соціолог Х. Бродаль та німецький соціолог Ф. Гласл представляли конфлікт як хворобу, спричинену брехнею та злом [4; 5].

За останні два десятиліття теорія конфлікту була розвинута у роботах Д. Белла, К. Боулдінга, Ю. Гальтунга, О. Зайцева, Ю. Запрудського, А. Здравомислова, М. Крозьє, А. Турена, В. Шаленко. А. Турен пояснює конфлікт психологічними причинами. За К. Боулдінгом, М. Крозьє, конфлікт полягає у протиборстві груп, які переслідують несумісні цілі. Д. Белл вважає, що класова боротьба, як найбільш гостра форма конфлікту, ведеться через перерозподіл доходів. М. Вебер, Е. Дюркгейм,

М. Кондратьєв, В. Мойсєєв, І. Пригожий, П. Сорокін, та інші розглядають конфлікт як екстремальну ситуацію. Екстремальність виникає при загрозі самому існуванню соціальної [4; 5].

Таким чином, конфлікти є невід'ємною частиною суспільного життя. Вони завжди пов'язані з суб'єктивним усвідомленням людьми суперечливості своїх інтересів як членів тих чи інших соціальних груп. Це зіткнення протилежних цілей, позицій, думок і поглядів опонентів або суб'єктів взаємодії. Сучасне розуміння конфліктів припускає, що конфлікт містить в собі потенційні позитивні можливості. Також він може бути, контрольованим, причому, що його негативні, деструктивні наслідки можуть бути мінімізовані, а конструктивні можливості посилені. Це означає, що конфлікт – це те, з чим можна працювати.

Список використаних джерел:

1. Грицюк К. Чому виникають конфлікти? *Психолог*. 2007. № 25-27. С. 78-79.
2. Дунай П. Конфлікти та шляхи їх подолання. *Директор школи*. 2001. № 13. С. 21-28.
3. Ложкін Г.В., Пов'якель Н.І. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика. К.: МАУП, 2007. 435 с.
4. Ложкін Г.В., Юрківський Є.В., Моначин І.Л. Практикум з конфліктології. Тернопіль: «Воля», 2005. 168 с.
5. Москаленко В.В. Конфлікт. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 5. С. 13-15.

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЯВІВ БУЛІНГУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Цицюра Дарія, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, НУВГП

Керівник: Ставицький О.О., доктор психологічних наук, професор

Для проведення дослідження соціально-педагогічних засобів профілактики шкільного булінгу, нами був використаний метод анкетування.

Анкетування - психологічний вербально-комунікативний метод, в якому в якості засобу для збору інформації від респондента використовується спеціально оформлений список питань - анкета. Метод дозволяє забезпечити кількісне пояснення отриманих даних і поєднати результати. Анонімна форма дає можливість глибше дослідити деякі

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психосоціальна допомога в умовах кризи	4
Бабак К. Роль прив'язаності у сприйманні романтичних взаємин чоловіками та жінками.....	6
Главінська О. Особливості психологічного супроводу призovníків строкової служби.....	8
Романюк В. Механізм боротьби або втечі як модель поведінки: психофізіологічні та клінічні аспекти.....	9
Рудюк О. Ціннісні пріоритети суб'єктів освітнього процесу у вищій школі.....	13
Савуляк В., Камінський А., Чичук Ю. Використання групового фокусованого інтерв'ю при підготовці соціальних проєктів для внутрішньо переміщених осіб.....	16
Савуляк В., Курята Н., Бабак А. Порівняльний аналіз ефективності кількісних і якісних методів соціально-психологічних досліджень	20
Андрійчук М. Особистісно-професійне самовизначення у ранній юності	25
Апостол М. Основні напрямки вивчення самореалізації особистості у психологічній науці.....	27
Бабак А. Психологічні чинники виникнення інтернет-адикції в підлітковому віці	30
Байдак В. Волонтерська діяльність студентської молоді	33
Балаушко О. Психологічні особливості виникнення шкільної дезаптації у дітей молодшого шкільного віку.....	34
Вінярська М. Особистісне самовизначення студентів у освітньому процесі.....	36
Воробей О. Психологічні особливості дітей підліткового віку та їх урахування в педагогічному процесі	39
Гамчук М. Психокорекційна робота з батьками, які виховують дітей з особливими потребами.....	42
Грицюк К. Психологічні особливості подолання тривожності студентів-психологів в умовах війни	43
Гурінчук Д. Професійне самовизначення: теоретичний аналіз.....	46
Гуцало Д. Психологічні особливості соціально-психологічної адаптації вимушено переселених осіб	48
Дереженко С. Психокорекція соціально-психологічного клімату в групі підлітків.....	51
Зайчук О. Військові дії як чинник міжособистісного конфлікту в	

підлітковому віці	53
Касянчик Л. Емпіричне дослідження психологічних чинників девіантної поведінки дітей підліткового віку	56
Кобець Д. Проблема креативності в психологічній науці	58
Козенюк М. Співвідношення емоційного інтелекту та комунікативної компетентності студентської молоді	60
Козенюк М. Теоретичний аналіз проблеми комунікативної компетентності студентської молоді	64
Конончук А. Психологічні особливості розвитку юнацького віку	66
Крук Я. Психологічні чинники підвищеної агресивності у дітей молодшого шкільного віку	69
Куришко А. Психологічні чинники подолання інтернет-залежності у підлітків	71
Курята Н. Дослідження життєстійкості як умови професійного зростання студента психолога	73
Левандовська А. Психологічні дослідження емоційного інтелекту у сучасній науці	75
Микитюк В. Психологічні особливості прояву агресивної поведінки у підлітковому віці	78
Мельникович І. Психологічні особливості прояву тривожності у підлітковому віці	80
Мовчко О. Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на виникнення депресивних станів	83
Осіпчук А. Особливості формування гендерної ідентичності особистості у підлітковому віці	85
Парчук Т. Емоційний інтелект як чинник саморегуляції студентської молоді	88
Подерня Н. Психологічні чинники успішної адаптації особистості у соціальному середовищі	93
Пшенична Л. Емпатія як чинник розвитку міжособистісних відносин	95
Радчук О. Вплив емоційного інтелекту на розвиток міжособистісних стосунків сучасної молоді	98
Романюк О. Психологічні особливості впливу емпатії на розвиток комунікативної компетентності студентів	100
Сова Я. Психологічні проблеми вимушених трудових мігрантів	102
Хома О. Психологічні підходи до вивчення феномену академічної прокрастинації у студентському віці	105
Хомюк І. Психологія конфлікту у сучасній науці	108
Цицюра Д. Експериментальне дослідження проявів булінгу в освітньому середовищі	111

Цицюра О. Самоактуалізація майбутніх психологів у процесі професійної підготовки	114
Шуріна В. Психологічна корекція комунікативних навичок студентів	116
Зміст	118

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 16

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 5,9.